

Istungidokument

B8-1398/2015

14.12.2015

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 2

Daytoni rahukokkuleppe 20. aastapäeva kohta
(2015/2979(RSP))

Fabio Massimo Castaldo, Ignazio Corrao
fraktsiooni EFDD nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon Daytoni rahukokkuleppe 20. aastapäeva kohta (2015/2979(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Daytoni rahukokkulepet, selle üldist raamistikku ja kahteteist lisa,
 - võttes arvesse oma 7. juuli 2005. aasta resolutsiooni¹, 15. jaanuari 2009. aasta resolutsiooni² ja 9. juuli 2015. aasta resolutsiooni³ Srebrenica kohta,
 - võttes arvesse oma arvukaid resolutsioone Bosnia ja Hertsegoviina eduaruannete kohta,
 - võttes arvesse 16. juunil 2008. aastal Luxembourgis ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Bosnia ja Hertsegoviina allkirjastatud stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut, mis jõustus 1. juunil 2015,
 - võttes arvesse Veneetsia komisjoni 11. märtsi 2005. aasta arvamust Bosnia ja Hertsegoviina põhiseadusliku olukorra ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja volituste kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et Daytoni rahukokkuleppe tekst parafeeriti 21. novembril 1995. aastal Ohios Daytonis; arvestades, et Daytoni rahukokkulepe allkirjastati 14. detsembril 1995. aastal Pariisis ja see lõpetas pärast Teise maailmasõja lõppu Euroopas toimunud veriseima sõja;
- B. arvestades, et ÜRO hinnangul tapeti Bosnias ja Hertsegoviinas selle sõja käigus umbes sada tuhat inimest, mitmed tuhanded said raskelt haavata ning kümned tuhanded langesid seksuaalse vägivalla ohvriks; arvestades, et Bosnias ja Hertsegoviinas toimunud sõda tõi kaasa umbes kaks miljonit põgenikku;
- C. arvestades, et Daytoni rahukokkulepe oli vajalik verevalamise lõpetamiseks, kuid ei aidanud kahjuks moodustada isemajandavat ja toimivat Bosnia ja Hertsegoviina riiki, nagu on näidanud riigi viimaste aastate lakkamatud poliitilised kriisid, mis on tingitud suutmatusest sõlmida kokkuleppeid;
- D. arvestades, et Euroopa Nõukogu komisjon „Demokraatia õiguse kaudu” (Veneetsia komisjon) on teinud üksikasjalikke, mõõdukaid ja praktilisi ettepanekuid selle kohta, kuidas Bosnia ja Hertsegoviina põhiseadust terviklikult reformida;
- E. arvestades, et Euroopa Inimõiguste Kohus (ECtHR) langetas 2009. aastal Sejdić ja Finci kohtuasjas otsuse, et Bosnia ja Hertsegoviina põhiseaduse teatavad osad on vastuolus Euroopa inimõiguste konventsiooniga; arvestades, et seesama kohus langetas 2014.

¹ ELT C 157 E, 6.7.2006, lk 468.

² ELT C 46 E, 24.2.2010, lk 111.

³ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0276.

aastal Zornici kohtuasjas samasuguse otsuse;

- F. arvestades, et põhiseadusesse tehtavate muudatuste 2006. aasta nn aprillipakett, mida toetasid Bosnia ja Hertsegoviina enamiku erakondade esindajad, hõlmas paljusid ettepanekuid, mis oleksid tugevdanud võimu riigi tasandil ja lahendanud teatavad Bosnia ja Hertsegoviina seadusandliku ja täitevvõimu mittetoimimise probleemid, kukkus läbi vaid kahe hääle puudumise tõttu, mida oleks olnud vaja põhiseadusesse tehtavate muudatuste vastuvõtmiseks;
- G. arvestades, et Daytoni rahukokkuleppe 7. lisa ei ole ikka veel täielikult rakendatud; arvestades, et ikka veel ootab õiglast, terviklikku ja püsivat lahendamist riigisiseste põgenike, pagulaste ja konflikti tõttu kannatanud muude isikute olukord, ning arvestades, et tagasipöördunud inimesi on vaja sotsiaalselt ja majanduslikult paremini integreerida;
- H. arvestades, et Rahvusvahelise Punase Risti Komitee andmetel on ikka kadunud umbes 11 000 inimest, kelle saatus on teadmata;
1. meenutab Daytoni rahukokkuleppe parafeerimise ja allkirjastamise ajaloolist sündmust, mis toimus 21. novembril 1995 Daytonis ja 14. detsembril Pariisis ning tegi lõpu Euroopa südames aset leidnud kohutavale relvakonfliktile, mida iseloomustasid massilised etnilise puhastamise kampaaniad, genotsiid ja loendamatud sõjakuriteod;
 2. avaldab kaastunnet Bosnia ja Hertsegoviina arvukate sõjaohvrite ja sõjas kadunuks jäänute perekondadele; kutsub Bosnia ja Hertsegoviina ametiasutusi üles jätkama koostööd endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga (EJRK) ja suurendama jõupingutusi, et tõhusalt lahendada kuhjunud riigisiseseid sõjakuritegude kohtuprotsessid, et roimade ja inimõigusrikkumiste toimepanijad vastutusele võtta;
 3. tuletab meelde, et Daytoni rahukokkuleppel on 12 lisa, milles käsitletakse eri küsimusi, näiteks sõjalised aspektid (1A lisa), piirkondlik stabiliseerimine (1B lisa), põhiseadus (4. lisa), inimõigused (6. lisa) ning pagulased ja põgenikud (7. lisa); rõhutab vajadust pidada seda 20. aastapäeva võimaluseks hinnata kõigi lisade rakendamise taset;
 4. on sügavalt veendunud, et Bosnia ja Hertsegoviina praegune põhiseadus, nii nagu see on sätestatud Daytoni rahukokkuleppe 4. lisas, vajab kiiret reformimist, et riik saaks toimida moel, mis vastab kõigi tema kodanike huvidele, ja tal oleks võimalik alustada ühinemisläbirääkimisi ELiga; rõhutab, et vaja on põhiseaduse põhjalikku läbivaatamist ja reformimisprotsessi, et tagada riigi institutsioonilise raamistiku tõhus ja tulemuslik toimimine;
 5. kinnitab, et EL toetab kindlalt Bosnia ja Hertsegoviina ning kõigi Lääne-Balkani riikide Euroopa Liiduga ühinemise väljavaadet ning ühinemisprotsessi jätkamist; on kindlalt seisukohal, et piirkondlik koostöö ja Euroopa integratsiooniprotsess on parimad moodused leppimise edendamiseks ning vihkamisest ja lahkkelidest ülesaamiseks;

6. on veendunud, et tuleks arvesse võtta järgmisi pikaajalisi eesmärke:
 - lõppeesmärk on demokraatlikult õiguspärane põhiseadus, mis on valmistatud ette avaliku ja läbipaistva protsessi tulemusena kõikide poliitiliste jõudude ning kodanikuühiskonna osavõtul;
 - pikas perspektiivis järk-järguline areng kolme põhirahvuse võrdsusele rajanevalt riigilt kodanike võrdsusel rajaneva riigi suunas;
 - pärast vajalike tingimuste loomist kõrge esindaja rolli järk-järguline vähendamine ja selle ümberkujundamine otsusetegija rollist vahendaja rolliks;

7. tuletab meelde oma varasemaid avaldusi selle kohta, kuidas reformida Daytoni põhiseadust, ja seda, et on nõudnud järgmist:
 - riigil peaks olema piisav seadusandlik, eelarvega seonduv, täitev- ja kohtuvõim, et toimida ELi liikmesriigina, luua ja säilitada toimiv ühtne turg ning edendada majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust;
 - riigi juhtimises osalevate haldustasandite arv peaks olema proportsioonis Bosnia ja Hertsegoviina rahaliste vahenditega ning põhinema ülesannete tõhusal, sidusal ja tulemuslikul jagamisel;
 - eluliste riiklike huvide kaitsmine Bosnia ja Hertsegoviina siseselt peab toimuma kooskõlas riigi tegutsemisuuutlikkusega; on vaja eluliste riiklike huvide kontseptsiooni selget, ammendavat ja samal ajal kitsast tõlgendust, et vältida sellega seotud vetomehhanismis mis tahes etnilistest kaalutlustest ajendatud väärkasutust üksnes tegevuse takistamiseks;
 - üksustepõhine vetomehhanism on vaja põhjalikult läbi vaadata, kusjuures mehhanism peaks kehtima ainult küsimuste korral, mis kuuluvad riigi ja üksustepõhise jagatud vastutuse alla;
 - kõigil rahvusvähemuste kogukondadel peavad olema põhirahvustega samad õigused, seega tuleb kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooni sätetega ja Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoni, asjakohaste arvamustega kaotada etnilisel päritolul põhinevad piirangud õigusele olla valitud;

8. kutsub kõiki erakondi üles selles protsessis koostööalt ja avatult osalema ning kasutama ära nõuandeid ja suuniseid, mida Veneetsia komisjon võib selles protsessis pakkuda; väljendab heameelt kodanikuühiskonna organisatsioonide jõupingutuste üle mõjutada põhiseaduse reformi protsessi ning toetab selliseid pingutusi; peab tervitatavaks Ministrite Nõukogu 2015. aasta septembri otsuseid tegevuskava kohta, mis käsitleb Euroopa Inimõiguste Kohtu poolt Sejdići ja Finci kohtuasjas langetatud otsuste rakendamist ning komisjoni loomist põhiseaduse muutmise eelnõu koostamiseks;

9. tuletab meelde kohustust rakendada Daytoni rahukokkuleppe 7. lisa, et tagada riigisiselt ümberasustatud isikute, pagulaste ja teiste konfliktide tõttu kannatanute kestlik tagasipöördumine ning nende olukorra lahendamiseks õiglased, terviklikud ja püsivad lahendused; märgib murelikult, et Bosnias ja Hertsegoviinas on ikka veel 84 500 riigisisest põgenikku; nõuab, et tõhusalt rakendataks Daytoni rahukokkuleppe 7. lisa käsitlevat läbivaadatud strateegiat;

10. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile, liikmesriikide valitsustele, Bosnia ja Hertsegoviina ning selle üksuste valitsustele ja

parlamendile, samuti Lääne-Balkani riikide valitsustele ja parlamentidele.